

Konvolut studií MgA. Lukáše Jiříčky, Ph. D., předložených k habilitačnímu řízení na Divadelní fakultě Akademie múzických umění v Praze.

Ve svém posudku se budu postupně věnovat jednotlivým článkům.

Nepodrobené studio

Publikováno v Center for Art and Media Karlsruhe

V úvodní části se autor věnuje historii Experimentálního studia Polského rozhlasu, jako platformy pro rozvoj nových hudebních, zvukových a dramaturgických projevů. Připomíná zásluhy zakladatelů, kteří se již v roce 1957 snažili překonat období socrealismu a otevřít prostor pro rozvoj nových technologií, editačních a montážních postupů ve jménu překonání strnulosti doposud vládoucí estetiky. Jiříčka připomíná vliv francouzských a italských rozhlasových studií s tehdy zcela neznámou seriální hudbou, konkrétní hudbou, novými postupy elektroakustiky. Nepřehlíží vliv redaktorů a techniků tohoto studia na obdobně – ale později – vznikající studia v Československu.

V části věnované Hörspielu jako radioartového umění připomíná jeho bohatou historii a samozřejmě Válku světů Orsona Wellse z roku 1938. Věnuje se vývoji a technikám montáže hotových, nahraných sekvencí, kompoziční práci, muzikalizaci jakožto podřízení materiálu hudebnímu a rytmickému skladebnímu rámci. Cituje Andree Hagelükenu: "Hörspiel není chápán pouze jako hra s čistě pojmově uchopitelným světem využívající sémantického významu slov, nýbrž také zvukový fenomén, v němž mohou být uspořádány rozmanité výrazové formy z hlediska jejich různých zvukových vlastností."

Podrobně se pak věnuje zlomu, který přinesla magnetická páska a později též digitální editace. Připomíná inspirace plynoucí ze spolupráce rozhlasu s Krzysztofem Pendereckým a značnou část studie věnuje významnému tvůrci polského experimentálního divadla již bezesporu je Eugeniusz Rudnik. Jeho díla jako Lekce II (1964), Elegie pro oběti války (1982), Gilotina DG (1989), Práci a lidé (1992) mají dle autora – a dokládá své tvrzení fundovaně – pro vývoj radioartu důležitý význam.

Pionýři retrogardy (Soubor Handa Gote a jeho cesta tam a zase zpátky)

Publikováno in Oáza neklidu (Sonda do nitra nezávislé scény Alfréd ve dvoře), 2018 a v Didaskalia numer 153 (2019) Institut im. Jerzego Grotowskiego Wroclaw.

Jiříčka probírá aktivity souboru Handa Gote od těch okrajových (intervence v rámci Urban camping, kreativní recyklace s kapelou B4 a souborem Wariot Ideal a jiné) po ty profilové, které byly většinou spojeny s pražským divadlem Alfréd ve dvoře případně Alta či Venuše ve Švehlovce. Základní charakteristiku vidí autor v tom, že pět kmenových tvůrců upřednostňuje kolektivní tvorbu a narušuje obvyklá, vytýčená pole jednotlivých profesí spojených s jednotlivými jevištními komponenty a citují: "...generuje kompaktní a přeci velmi polymorfní divadelní strukturu." (s. 11. předloženého textu). Formuluje níže oblast estetických kódů, které nejsou stroze jednotné, ale pohybují se po příbuzných trajektoriích. Soubor pracuje se sofistikovaným digitálním prostředím a na straně

druhé vyznává staré divadelní formy a využívá předměty, které prošly zkouškou času a jsou sedimentem materiální kultury. (Prales, 2012, Mutus Liber a Sny 2015). Další linií souboru pro autora jsou taneční projekty či inscenace s větší choreografickou stopou. Zde Jiříčka podrobněji popisuje inscenaci Svěcení jara z roku 2014. Za důležitý charakterizuje autor vztah souboru k loutkám, scénickým objektům či vizuálním elementům, které pro soubor nejsou, citují: "...budováním metafor, ale spíše vychýlením objektů či procesů z původních funkcí a účelů, rozšíření jejich možného významového pole, nebo jako akt agrese vedoucí k jejich zničení - spálení nebo rozpuštění například digitálním louhem..." (s. 18. tamtéž). Tady postrádám podrobnější analýzu některého inscenačního opusu, kde by i níže uváděné tvrzení o vazbě na surrealismus a magické operace vedoucí k novému dynamismu bylo názorně doloženo.

Dvojité volání Cthulhu aneb meze fantastiky

Publikováno in ArteActa č. 3, 2019

Studie přináší popis a srovnání dvojí verze zpracování materiálu z povídek Howarda Philipse Lovecrafta *V domě čeká uspaný mrtvý Cthulhu* (Stary Teatr v Krakově 2013) a *Volání Cthulhu* (Nowy Teatr ve Varšavě 2017) od režiséra Michala Borzcuha. Popis je plastický a názorný, ale bez znalosti výchozího materiálu a autentického zážitku z obou provedení nejsem připraven posoudit průkaznost a doloženost závěrů, k nimž Lukáš Jiříčka dochází skrze řadu odkazů na uznávané osobnosti jako Tzvetan Todorov, Nancy Traillová, Wolfgang Iser a další. Jedna verze přenášena rozhlasem jakoby reportovala fiktivní bytost tvora s hlavou chobotnice a lidským tělem se šupinami na povrchu, druhá verze je spíše volnou adaptací až fantazií na předlohu Lovecrafta a rozvíjí především současné znaky, které vládnu našim dnešním fantaziím a potřebám: sex, ženy, peníze. Z textu Lukáše Jiříčky je zřejmé, že druhá verze ve Varšavě se nadmíru oddělila od výchozího materiálu a zahleděla se sama do sebe a zacyklila se při zkoumání fantazijních piruet. V každém případě tento text ve mně vyvolal potřebu seznámit se s výchozím díle Lovecraftovým.

Pach oběti (O mechanickém Le Sacre du Printemps jako divadle smrti)

V recenzním řízení časopisu Divadelní revue 2019

Studie působí jako velmi podrobný sukus z obsáhlé práce o režisérovi-divadelním tvůrci Romeo Castellucci. Doplněna o podrobné popisy a analýzy zmiňovaných inscenací-projektů by jistě vydala na monografii, která z různých stran zachytí osobnost současného divadla, která je provázána přímo i nepřímo s dalšími tvůrci, jejichž hledání tvarů a propojení různých uměleckých druhů posunuje vnímání estetických módů v současném kreativním světě. Pro poznání v našich krajinách, kde nejsme v častém živém kontaktu s díly Castellucciho, jsou tyto informace hodné pozornosti a mnohdy mohou ozřejmit inspirace například na bok položeného autobusu Neoplán sunoucí se na scénu a jiné efekty.

Druhá část studie se podrobněji věnuje inscenaci Svěcení jara, která by po přečtení popisu bezpochyby stála za reálný prožitek. Jiříčka detailně popisuje

nejen průběh performance, ale odhaluje asociativní vazby na další tvůrce a projekty podobného charakteru a tak umožní čtenáři pojmout nikoli jedno konkrétní dílo, ale dílo jako součást objektivně existujícího proudu a směru. Interpretace – jak ji vidí Lukáš Jiříčka – asociuje posun sta let od prvního provedení jako posun nejen ve vývoji světa a společnosti, ale především jako posun v hodnotách a jakési trvalé až obsedantní nepoučitelnosti, která ten vývoj doprovází.

Předložený materiál prokazuje autorovu analytickou schopnost, značné komparativní zázemí a odpovídající míru přesvědčivého formulování. Ostatně články byly zřejmě kladně recenzovány a tedy přijaty k uveřejnění. Přihlédnou-li navíc ke knize „Dobyvatelé akustických scén“¹ konstatuji, že lze doporučit tuto teatrologickou složku MgA. Lukáše Jiříčky, Ph.D. k dalšímu habilitačnímu řízení.

prof. Mgr. Miloslav Klíma

23. září 2019

---

¹ Jiříčka, Lukáš; Dobyvatelé akustických scén (Od radioartu k hudebnímu divadlu)
Studie o tvůrcích: Heiner Goebbels, Olga Neuwirth, Helmut Oehing, Andreas Ammer
Nakladatelství AMU, 2015, ISBN 978-80-7331-375-3